

การอ่านวรรณคดีเรื่องตะเลงพาย

การอ่านวรรณคดีต้องอ่าน เป็นจึงจะสามารถเข้าถึงรสและอารมณ์ของ เรื่องได้ อย่างแท้จริง วรรณคดีเรื่องใดก็ตามที่กรีก่่างอย่างประณีตบรรจงและมั่นใจว่าเป็นผลงานที่ล้ำเลิศ ถ้าผู้อ่านอ่านไม่เป็น คืออ่านไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์หรือไม่รู้จักเทคนิคในการอ่านแล้ว คุณค่าของวรรณคดีเรื่องนั้นก็ลดลงหรือหมดไป เจ้าฟ้าธรรมธิเบศรทรง กล่าวยืนยันความเห็นดังกล่าวไว้ว่า

อักษร เรียบร้อยถ้อย	คำเพราะ
ผู้อ่านสาร เสนาะ	เรื้อยหรือ
บุรุษอ่านไม่เหมาะะ	ตรง เเทิง ไปนา
ทำให้โคลงทั้งนี้	ชั่วช้าเสียไป
อักษร สรรคสร้างช่าง	ชุบจาน
โคลงก็เพราะเสนาะสาร	แคงไว้
ผู้อ่านกลอนการ	พาสัน ใจนา
ผู้อ่านให้	ชัคของเสียโคลง ¹

การศึกษา เรื่องการอ่าน ผู้เขียนแบ่งออกเป็น 2 หัวข้อ คือ

- 7.1 อ่านให้ถูกต้อง
- 7.2 อ่านให้ใคร่สัพเพราะ

¹เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร, "กาพย์ห่อโคลงนิราศธารทองแดง," เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร พระประวัติและพระนิพนธ์บทร้อยกรอง (ชนบุรี: โรงพิมพ์รุ่งวัฒนา, 2513), หน้า 144.

7.1 อ่านให้ถูกต้อง

การอ่านให้ถูกต้องจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับ

7.1.1 แผนผังขอบังคับของบทประพันธ์

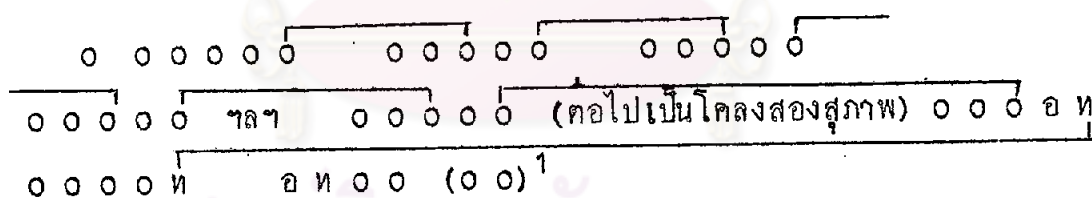
7.1.2 จังหวะและการแบ่งตอนของบทประพันธ์

7.1.1 แผนผังขอบังคับของบทประพันธ์

ผู้อ่านจำเป็นต้องรู้จักแผนผังของบทประพันธ์ที่จะอ่านว่า เป็นอย่างไร รับส่งสัมผัสที่คำไหน วรรณคดีเรื่องทะเลพายุใช้คำประพันธ์ประเภทรายโคลงสี่โคลงสาม และโคลงสองสุภาพ ผู้อ่านจึงต้องรู้จักลักษณะบังคับของคำประพันธ์เหล่านี้ก่อนที่จะลงมืออ่าน ลักษณะบังคับดังกล่าว ผู้เขียนจะได้กล่าวถึงที่ละหัวข้อดังนี้

7.1.1.1 ลักษณะบังคับของรายสุภาพ

รายสุภาพบทหนึ่ง ๆ มีตั้งแต่ 5 วรรคขึ้นไป และตอนท้ายต้องจบลงด้วยโคลงสองสุภาพ รายสุภาพแต่ละวรรคกำหนดให้มี 5 คำ เมื่อรวมกับโคลงสองสุภาพแล้วจะได้แผนผังดังนี้

สำหรับสัมผัสบังคับของรายสุภาพกำหนดให้คำสุดท้ายของวรรคหน้าส่งสัมผัสไปยังคำที่ 1 หรือที่ 2 หรือที่ 3 เพียงคำใดคำหนึ่งในวรรคถัดไป การส่งสัมผัสเป็นไปเช่นนี้จนกระทั่งจบด้วยโคลงสองสุภาพ (แผนผังโคลงสองสุภาพ จะได้อธิบายถึงในภายหลัง)

ส่วนสัมผัสในซึ่ง เป็นสัมผัสที่ไม่บังคับในรายสุภาพใช้ได้ทั้งสัมผัสพยัญชนะและสัมผัสสระ แต่นิยมสัมผัสพยัญชนะมากกว่า

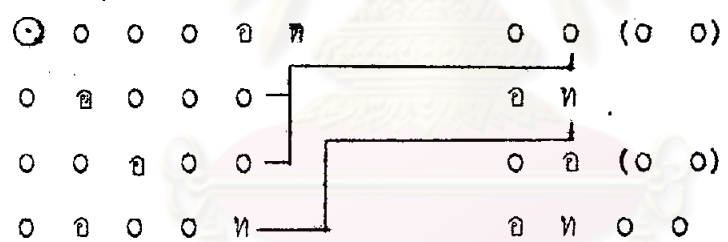
¹อ หมายถึงคำเอก และ ท หมายถึงคำโท

ตัวอย่างร่ายสุภาพ ไค่แก่

... พฤษษาเสียดสีถึง เสียงเสนาะยิ่งอย่างพิน พระยล
ยนิพิศวง กวีลถึงองค์อัครเศ บามคูรีเยศจำเวียง บรรร-
สานเสียงถวาชขอ ฟังพอใจพอรรม ฐกัจำบัลลมิเบื้อ
เหื่องเนครตกอกข้า เหลือทุกซ์เหลือที่กล้า เทวฆไไว้ไปมี
แม่เอย¹

7.1.1.2 ลักษณะบังคับของโคลงสี่สุภาพ

โคลงสี่สุภาพบทหนึ่งมี 4 บาท แต่ละบาทประกอบด้วย 2 วรรค
คือ วรรคหน้า 5 วรรคหลัง 2 ยกเว้นบาทที่ 4 ที่มีวรรคหลัง 4 คำ นอกจากนี้ใน
บาทที่ 1 และบาทที่ 3 ยังอาจมีคำสร้อยได้อีกบาทละ 2 คำ ดังเขียนแผนผังได้ดังนี้

โคลงสี่สุภาพบังคับคำเอก 7 คำ คำโท 4 คำ โดยถือรูป
วรรณยุกต์เป็นเกณฑ์ และคำเอกอาจใช้คำตายแทนได้

สัมผัสโคลงสี่สุภาพไค่แก่ คำสุดท้ายของบาทที่ 1 (ไม่นับคำ
สร้อย) ส่งสัมผัสไปยังคำที่ 5 ของบาทที่ 2 และบาทที่ 3 คำสุดท้ายของบาทที่ 2 ส่ง
สัมผัสไปยังคำที่ 5 ของบาทที่ 4

สัมผัสในของโคลงสี่สุภาพนิยมสัมผัสอักษรซึ่งมีมากเท่าไรยิ่งดี
สัมผัสอยู่คู่กันก็ได้หรือมีคำอื่นคั่นก็ได้ หรือจะให้สัมผัสทั้งวรรคก็ยิ่งดี ส่วนสัมผัสสระไม่นิยม
ให้มีมากนัก

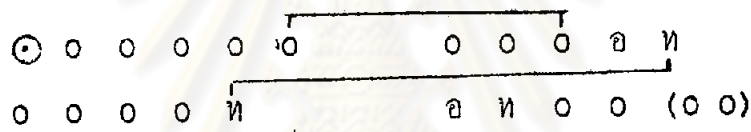
¹สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส, เรื่องเดิม, หน้า 28.

ตัวอย่างโคลงสี่สุภาพ ไค่แก

กระเ็็นกระท้ว่ต้น	แตกคน
มู้งของยอคยุงยล	โยกย้าย
นกเปล่านกปสีน	ปลอมแปลก กั้นนา
คล่ำคล่ำคั้งโคลงคลาย	คู่เคล้าคลอเคลีย ¹

7.1.1.3 ลักษณะบังคับของโคลงสามสุภาพ

โคลงสามสุภาพบทหนึ่งมี 4 วรรค ๆ ละ 5 คำ ยกเว้นวรรคสุดท้ายซึ่งมี 4 คำ และมีคำสร้อยตอนท้ายไค่อีก 2 คำ แผนผังของโคลงสามสุภาพ ไค่แก

สัมผัสของโคลงสามสุภาพกำหนดให้คำสุดท้ายของวรรคแรกส่งสัมผัสไปยังคำที่ 3 ของวรรคที่ 2 และคำสุดท้ายของวรรคที่ 2 ส่งสัมผัสไปยังคำสุดท้ายของวรรคที่ 3

ตัวอย่างโคลงสามสุภาพ ไค่แก

ลวงดูคามเจตีย	สามองค์มีแห่งพัน
แคนกอแคนกันนั้น	เพื่อรื้อราวทาง ²

¹เรื่องเดียวกัน, หน้า 37.
²เรื่องเดียวกัน, หน้า 12.

7.1.1.4 ลักษณะบังคับของโคลงสองสุภาพ

โคลงสองสุภาพบทหนึ่งมี 3 วรรค ๆ หนึ่งมี 5 คำ ยกเว้น วรรคสุดท้ายมีเพียง 4 คำ ในตอนท้ายมีคำสร้อยได้อีก 2 คำ แผนผังของโคลงสองสุภาพเป็นดังนี้

สัมผัสของโคลงสองสุภาพมีเพียงแห่งเดียว คือคำสุดท้ายของ วรรคแรกสัมผัสไปยังคำสุดท้ายของวรรคที่ 2

ตัวอย่างโคลงสองสุภาพ

พระพิงความลูกท้าว ลา เส็จจศึกกั้ว
กั้ว เบื้องบรรหาร¹

เมื่อรู้ลักษณะบังคับของคำประพันธ์เหล่านี้แล้ว เวลาอ่านต้องคำนึงถึงเสียงสัมผัสของคำเป็นสำคัญ ซึ่งบางครั้งก็จำเป็นต้องอ่านผิดไปจากวิธีอ่านตามอักขรวิธี ดังตัวอย่าง

... เจ้าจักรพรรดิแผนสยาม สมญานามนฤเบศ

นเรศวรนรินทร์ ปางบดินทรปิศุราช พระบาทสูงสวรรคต...²

คำว่า นเรศวร ต้องอ่านว่า นะ - เรศ เพื่อให้สัมผัสกับ นฤเบศ ในวรรคหน้า

ท้าวธไปมีอาฆาต เพื่อให้ชาคทางธรรม

ต้นบุญมิตรประยอม ยอมยินสัตย์ศักดิ์ จนจารึกเสลา

ปักสีมาหมายเขต บันประเทศไทยขอม...³

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 12.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 3.

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 4.

เสลา อ่านได้เป็น 2 อย่าง คือ เส - ลา และ สะ - เหลา แต่ในที่นี้ต้องอ่านว่า เส - ลา เพื่อให้สัมผัสกับ สี่มา ในวรรคถัดไป

ฝ่ายนคร กาญจน จัดขุนพลพว กดาน
ผ่านไปสืบเอา เหตุ ในขอบเขตรามัญ¹

คำว่า กาญจน ต้องอ่านว่า กาน - จน ไม่ใช่ กาน - จะ - นะ ตามที่ใช้กันอยู่โดยทั่วไป

7.1.2 จังหวะและการแบ่งตอนของบทประพันธ์

การอ่านหนังสือโดยเฉพาะอย่างยิ่งบทร้อยกรองจำเป็นต้องรู้เรื่องการแบ่งคำในบทประพันธ์ว่า เมื่อไรควรจะหยุด และเมื่อไรควรจะอ่านต่อเนื่องกันไป สำหรับรายสุภาพโดยปกติแบ่งคำในแต่ละวรรคเป็น 3 - 2 โคลงสี่สุภาพแบ่งเป็น 2 - 3 ในวรรคหน้า ส่วนวรรคหลังไม่มีปัญหา ยกเว้นบาทสุดท้ายแบ่งเป็น 2 - 2 โคลงสามสุภาพแบ่งคำในแต่ละวรรคเป็น 2 - 3 ในวรรคแรก และวรรคที่ 3 ส่วนวรรคที่ 2 เป็น 3 - 2 ส่วนวรรคสุดท้ายเป็น 2 - 2 ส่วนโคลงสองสุภาพแบ่งคำในแต่ละวรรคเป็น 2 - 3 ยกเว้นวรรคสุดท้ายที่เป็น 2 - 2

การอ่านใหญ่ถูกต้องนอกจากจะต้องมีความรู้ตามข้อ 7.1.1 และ 7.1.2 ที่ผู้เขียนได้กล่าวไว้แล้ว ยังต้องรู้จักวิธีอ่านใหญ่ถูกต้องตามอักขรวิธีและความหมายของคำด้วย ซึ่งผู้เขียนจะไม่นำมากล่าวถึงในวิทยานิพนธ์เรื่องนี้

7.2 อ่านให้ใครสไพเราะ

นักวิชาการบางท่าน เช่น นายคำรา ณ เมืองใต้ และพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนคราชพงศประพันธ์ มีความเห็นอย่างเดียวกันว่า การอ่านบทกวีนิพนธ์ควรอ่าน

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 44.

ออกมาดัง ๆ นายคำรา กล่าวว่่า "ถ้าจะอ่านหนังสือโดยเฉพะอย่างยิ่ง กายก็กลอนให้ใครสกรรมถวน ควรอ่านดัง ๆ"¹ พระเจ้าวรวงศ์เธอกรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ ทรงอธิบายว่า

การอ่านกวีนิพนธ์ออกมาดัง ๆ เป็นวิธีที่พึงใช้ในการชื่นชมกวีนิพนธ์ เพราะถาอ่านออกมาดัง ๆ แล้วจะใคร่สไฟุเพราะเต็มคำ ทั้งทางสำนวนและทางสัมผัส การอ่านหนังสือทั่วไป โดยเฉพะอย่างยิ่ง การอ่านกวีนิพนธ์ไม่ใช่อ่านแต่ละคำอย่างผู้เริ่มเรียนหนังสือ เพราะถาอ่านอย่างนั้นจะไม่ไคความมูซัดและเสียงที่อ่านก็ไมตรงกัเสียงที่พูด ทั้งนี้เนื่องจากหน่วยของภาษาอยู่ที่ประโยค ไม่ใช่อยู่ที่คำตามที่คำราไวยากรณชวนให้เขาใจ ไวยากรณเป็นคำราที่วิเคราะหหรือแยกสวนภาษา จึงเริ่มศนควยคำแต่ละคำก่อน แต่แท้จริงแล้วหลักสำคัญของแต่ละภาษาอยู่ที่ประโยค รูปของประโยคและเสียงสูงต่ำหนักเบาของคำต่าง ๆ ในแต่ละประโยค ซึ่งเมื่ออ่านรวมกัน เป็นประโยคแล้ว แต่ละคำไมไคมีเสียงหนักเบาอย่างเปรียบกับที่อ่านคำนั้น ๆ เป็นคำไคคเดียวแต่ละคำไป การอ่านหนังสือออกมาดัง ๆ โดยเฉพะอย่างยิ่ง เมื่ออ่านบทกวีนิพนธ์ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่นักศึกษาจะพึงหัด²

สำหรับผู้เขียนมีความเห็นว่า ผู้มีความชำนาญในด้านกรอ่านไม่จำเป็นต้องอ่านออกเสียงก็สามารถรู้สึกหรือใคร่สไฟุเพราะเช่นเดียวกับการอ่านออกมาดัง ๆ เหมือนกัน นอกจากนี้ความไพเราะที่เกิดจากการอ่านยังขึ้นอยู่กับกรออกเสียงสูงต่ำ สั้นยาว หนักเบา รวมทั้งกรอ่านรวบคำบางคำควย ดังตัวอย่าง

¹คำรา ณ เมืองไค้, ภาษาและวรรณคดี (ธนบุรี: บุรินทร์การพิมพ์, 2515), หน้า 303.

²เก็บความจากพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวรวงศ์ไวทยากร, "ข้อสังเกตเรื่องกรแต่งฉันท," วรรณคดีสาร ปีที่ 2 เลม 8 (มีนาคม, 2487), หน้า 78-9.

"วามว่า" ถ้าออกเสียงหนักจะทำให้จังหวะในการอ่านไพเราะยิ่งขึ้น เพราะรับกับ "ไหวไหว" เป็นเบา-เบา-หนัก-หนัก บาทที่สามและสี่ก็เช่นกันที่มีจังหวะของคำสลับกัน ทำให้หน้าฟังยิ่งขึ้น

สายหยุดหยุดกลิ่นฟุ้ง	ยามสาย
สายหยุดเสนหาย	หางเสรา
ก็คืนที่วันวาย	วางเทวษ ราแม่
ถวิลทุกขพบคำเซา	หยุดไฉนไต ¹

โคลงบทนี้ถ้าอ่านเป็นท่อนอง เสนาะจะมีความไพเราะมาก เวลาอ่านคำว่า "สาย" "หาย" และ "ถวิล" ควรจะให้เป็นเสียงสูงจะทำให้ท่อนเสียงไต่ยาวขึ้นสอดคล้องกับอารมณ์เศร้าและท้อแท้ของพระมหาอุปราชา

สำหรับการอ่านให้ใคร่สไพเราะนี้ผู้เขียนได้ตั้งใจที่จะศึกษา 3 หัวข้อด้วยกัน

- 7.2.1 การอ่านให้เอื้อสัมพันธ์ใน
- 7.2.2 การอ่านคำพูดและคำซ้ำ
- 7.2.3 การอ่านอย่างเข้าใจถึงอารมณ์และรสของเรื่อง

7.2.1 การอ่านให้เอื้อสัมพันธ์ใน

การอ่านให้เอื้อสัมพันธ์ในที่นี้ ผู้อ่านจะต้องมีไหวพริบดีคิดเอาเอง เมื่อใด เห็นว่าจะอ่านให้เกิดเสียงสัมพันธ์ได้ก็ควรอ่าน เช่น

ภูธรวรรณของ	นฤบาท
เกลิงชโลทกยาน	ยอนน้ำ ²

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 33.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 66.

กฤษกรวรรณพาทย์
องค์อนุชนฤบาล

เดลินงงาน
บันเสียน¹

ทั้ง "วรรณช" และ "วรรณพาทย์" ควรจะอ่านว่า วรรณ-ระ-มุก และ วรรณ-ระ-พาทย์ เพื่อให้สัมพันธ์กับ "กฤษกร" และ "กฤษกร" ตามลำดับ

ข้ามทเรศเรณู ขอเอากฤษกรประภาพ อามอาคม-
หมหัว ทั่วไพโรไทยใหญ่่นอย ซอยสยสถานลานนา²

"กฤษกร" ควรอ่านว่า พุ-ทะ-ระ เพื่อให้สัมพันธ์กับ "ประภาพ" และ "อาคม" ควรอ่านว่า อา-คม เพื่อให้สัมพันธ์กับ "หมหัว"

การอ่านให้เชื่อมสัมพันธ์ในไม่ไช่เรื่องยาก ถ้าฝึกมากขึ้นจะอ่านได้เองโดยที่บางครั้งยังไม่ทันได้นึกถึงด้วยซ้ำ

7.2.7 การอ่านคำชุกและคำซ้ำ

เวลาอ่านคำชุก ผู้อ่านจะแบ่งช่วงคำในแต่ละวรรคความปกติไม่ได้ แต่จะต้องแบ่งตามแต่ละลักษณะคำชุกที่กวีใช้ เช่น

จักไปจักเป็นกั๊ง	วลที่ นะแม่
เมื่อศึกนิกั้งหน้า	คิคน้องหนองหาญ ³

"จักไป" กับ "จักเป็น" จักเป็นคำชุก 2 ชุก ๆ ละ 2 คำ เวลาอ่านเว้นช่วงหลังคำว่า "ไป" นิดหนึ่ง ส่วนคำว่า "จักเป็น" อ่านเชื่อมกับคำสุดท้ายของวรรคได้เลย

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 127.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 148.

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 10.

เสียงของชัยของกระแต แซ่เสียงแตรเสียงสังข์
 ดังคนครีปีพาทย์¹

หลังคำว่า "ของชัย" และ "เสียงแตร" หุคณิศหนึ่ง เป็นการแบ่งช่วงการอ่าน

อลงกตกาญจนารมณ์ อตงกรณ์กรณทรศักดิ์²

เวลาอ่าน แบ่งช่วงคำหลังคำว่า "อลงกต" และ "อลงกรณ์"

พานหน้าเพริศดาวราย พานท้ายพรายดาวเรียง³

ปกติร่ายสุภาพจะแบ่งช่วงคำในวรรคเป็น 3-2 แต่ในที่นี้ต้องเป็น 2-3 ตามคำพูดที่กริไช

นอกจากการอ่านคำพูดแล้ว การอ่านคำซ้ำก็มีความสำคัญเพราะสามารถช่วยให้เกิดความไพเราะมากขึ้น คำซ้ำที่อยู่ใกล้กัน เวลาอ่านระดับเสียงหนักเบาจะเท่ากัน คำประเภทนี้ไม่มีปัญหาในเวลาอ่าน ส่วนคำซ้ำที่มีไคอยู่ใกล้กันผู้อ่านจะต้องเน้นเสียง เพื่อให้สอดคล้องกับความประสงค์ของกวีที่ต้องการเล่นคำค่านั้น เช่น ตอนที่กวีเล่นคำว่า "จง" ในโคลงบทที่ 31 เวลาอ่านต้องอ่านเน้นเสียงคำว่า "จง"

ทุก ๆ คำ ฯลฯ

7.2.3 การอ่านอย่างเข้าใจอารมณ์และรสของเรื่อง

ไม่ว่าจะเป็นภาพยนตร์หรือหนังสือ ผู้ชมหรือผู้อ่านจะ "เข้าใจ" เรื่องราวนั้น ๆ หรือไม่ขึ้นอยู่กับว่าจะสามารถปล่อยอารมณ์ของตนให้คล้อยตามท้องเรื่องเพียงใด ใครที่ชมภาพยนตร์แล้วถึงคราวที่ตัวละครในเรื่องหัวเราะก็หัวเราะด้วย ถึงคราวร้องไห้ก็ร้องไห้ด้วย ลักษณะเช่นนี้กล่าวได้ว่าเป็นการเข้าใจศิลปะ

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 19.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 15.

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 17.

ในการอ่านวรรณคดี ถ้าจะให้ใครสออย่างแท้จริงต้องสร้างอารมณ์ร่วมกับเรื่องทีอ่าน คือ เกิดอิฏฐารมณ์พอใจและอนิฏฐารมณ์ไม่พอใจคล้อยตามท้องเรื่อง นอกจากนี้ เวลาอ่านก็ต้องพยายามรักษาน้ำเสียงให้สอดคล้องกับอารมณ์และความรู้สึกในแต่ละตอน เป็นการรักษาวรรยาภสของเรื่องไว้ ตัวอย่างเช่น

จกดำเนินในเบื่อง เรื่องราชพงศาวดาร
บรรหาร เหตุแผนภู ชูพระยศเจ้าหล้า อยู่คองฟ้าคองดิน
แจกเพลงพิณไพเราะ เสนาะโศกสำนวน เป็นสุภสาร—
เสาวนิศ เสนอบัณฑิตหวยผอง เชิญช่วยกร องกริ เติม
เฉลิมพระเกียรติคิยามเฝ้า เจ้าจักรพรรดิแผ่นดินสยาม¹

รายบหนี่อยู่ในตอนต้นเรื่อง กล่าวถึงที่มาของเรื่อง และจุดมุ่งหมายในการแต่ง อารมณ์ของเรื่องอยู่ในลักษณะราบเรียบ ผู้อ่านก็ควรใช้น้ำเสียงและท่วงท่าของราบเรียบให้สอดคล้องกับอารมณ์ของเรื่อง

บุครท่านยีนถอดอย ขอยผู้ขาบาทหงส์ ไทรควรงท่านาย
ทวยพระเคาะห้ถึงซาท พังสารราชโอรส ธิกะชคบัณฑูชา
เจ้าอุษยามีบุคร ล้วนยงบุทรเชียวชาญ หากหักคิกบมียอ
คอสู้คิกบมีหยอน ไปพัททอนว่าไซ ให้ทหวงทห้าม
แมนเจ้าครามเคระหกาจ จงอยายาทรบุทรนา เขา—
พิสตราสครี สวมอินทริยสร้างเคระห้ ษทรัสเยาะเปียง
ชลาศ องคูปราชยีนสาร แสนอัประมาณมาคยมวล
นวลพระพักตรผองเผือก เลือกลุสคหมคคล้ำ ช้ากมล
หมองมัว กลัวพระอาชญาอยอม นอบประณตบทมูล
ทูลลาไทลีสลาศ...²

¹ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส, เรื่องเดิม, หน้า 2.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 6-7.

ผู้อ่านควรแบ่งเสียงอ่านออกเป็น 3 เสียงด้วยกัน คือ เสียงกวีที่บรรยาย เหตุการณ์ของเรื่องหรือลักษณะนิสัยรวมทั้งกิริยาอาการของตัวละคร เสียงของพระเจ้าหงสาวดีนั้นทพฺเรง และเสียงพระมหาอุปราชา พระเจ้าหงสาวดีและพระมหาอุปราชา มีอารมณ์เช่นใด ผู้อ่านก็จงใช้น้ำเสียงให้เหมาะกับอารมณ์ของตัวละคร

"บุตรท่านยินดีถอย" อ่านใหม่น้ำเสียงราบเรียบธรรมดา แต่พอถึง "ข่อย ผู้ชายาหงส์ โจรควรคงทำนาย ทายพระเคราะห์ถึงชาติ" อ่านโดยไม่คงลงน้ำหนักคำ เพราะเป็นคำกราบบังคมทูลของพระมหาอุปราชาที่หลีกเลี่ยงรับสั่งของพระเจ้าหงสาวดี เมื่อถึงถ้อยคำของพระเจ้าหงสาวดีนั้นทพฺเรง จะคงอ่านเสียงหนักแน่น มีจังหวะกระแทกกระทั้น แสดงอารมณ์โกรธและน้ำเสียงประชดประชันตรง "หาญหักศอกมียอ คอสูศอกมียอน" ท่วงทำนองและการเว้นช่วงคำรับกันอย่างกลมกลื่น เพราะการใช้คำอำนวยให้ ในตอนท้าย ตั้งแต่ "แสนอประมาณมาตย์มวล" เป็นต้นไป แม้จะเป็นคำบรรยายของกวีแต่ก็แฝงความส่งสารพระมหาอุปราชาไว้ด้วย ทั้งนี้ผู้อ่านก็ควร จะใส่อารมณ์ดังกล่าวลงไปด้วยอารมณ์ และรสที่ได้จากการอ่านจึงจะลึกซึ้ง เห็นภาพพระมหาอุปราชาที่หัวนเกรงในพระราชอาญาของสมเด็จพระราชาธิบดี รวมทั้งหวาดกลัวอันตรายที่จะได้รับจากการทำศึกได้อย่างเด่นชัด

จำใจจำจากเจ้า	จำจร
จำปรีชาศรมสมร	แมรวง
เพราะเพื่อจักไปรอน	อริราช แลแม่
จำทุกขจำเหวห่าง	สวาทว่าหวนกริล ¹

โคลงบทนี้เป็นถ้อยคำของพระมหาอุปราชาที่คร่ำครวญแก่เหล่านางสนม เวลาอ่านต้องทอดเสียง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเสียงตอนท้ายเพื่อให้สอดคล้องกับอารมณ์เศร้าของพระมหาอุปราชาที่จำต้องจากนางทั้ง ๆ ที่ในพระทัยมีความกริ่งเกรงว่าอาจจะไม่ได้เสด็จกลับ

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 8.

มาทอพระเนตร เห็นนางผู้เป็นที่รักอีก เสียงของคำส่วนมากจึง เป็น เสียง เมา แสดงความ
รู้สึกละห้อยละเหี่ย

ไอยราฤทธิเลิศล้ำ	ลือคิน
คู่คั่งพาหนะอินทร	เยียมฟ้า
อาจคำชอรินทร	รอนชีพ
ชาตูกักอีกหาญกล้า	กลั่นแก้ว กลางสมร ¹

สองบาทแรกของโคลงชมฤทธิและความงามของพลายพิทชกอ จึงควรอ่าน
ให้มน้ำเสียงแผ่ความชื่นชม สองบาทหลังชมความกล้าหาญในการทำสงคราม จึงต้อง
อ่านให้มีจังหวะคึกคัก ใช้เสียงหนักแน่น เพื่อเน้นความกล้าหาญและความเชี่ยวชาญในการ
รบ

โคลงต่อไปนี้ก็เช่นกัน สามบาทแรกต้องอ่านเสียงหนักและเร็ว เพื่อให้
เหมาะสมกับความพยศล้ำพอง และความคล่องแคล่ว อันเนื่องมาจากความคึกคะนองของม้า
ส่วนบาทสุดท้ายต้องอ่านให้ช้าลง และทอดเสียงให้รับกับจังหวะการก้าวอย่างช้าแต่
แผ่ความสง่างาม

คุรงค์เริงฤทธิหาว	ให้จผยอง
หาญพยศล้ำพอง	ผาดผาย
แผ่นผกหกเห็นคะนอง	ชนัดแนน
ชนาบพยุหคชยาย	ย่างน้อยค้ำเนิน ²

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 14.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 17.

... อากคอกอจเขารุก อุกคอกอกเขาร่า กลาคอกกลา
 ซิงบั้น กลันคอกกลันซิงรอน ศรคอกศรบิงยีน ปั้นคอกปิ่น
 บิงยีน กุทัศน์ท่วงคอบโต โลคอกโลคอกตั้ง ตั้งคอกตั้งคอกทิก
 เซนประชิดเซนสู คาวคูกูกาวคอก หอกหันรอกหอกريب ง้าว
 ง่าจับง้าวประจัญ ทวนคักคักทวนทบ รบอลวนอลเวง
 คางบเกรงบกลัว คัวคอกคัวซิงมล้าง ซางคอกซางซิงชน
 คนคอกคนคอกรบ ของ้าวทบทะเลกัน... คางประชิดพอนพัค
 คางประชันพอนฟาค ลวนสามารถมือคัก ลวนสามารถมือทาน
 ฉลาญกันลงเต็มหล้า ฝูร่ากันลงเต็มแหล่ง... 1

ร่ายบทนี้เวลาอ่านท่องอ่านให้ได้ท่วงทำนองเร็ว ๆ เพราะกล่าวถึงความ
 ว่องไวคล่องแคล่วของทหารทั้งฝ่ายพม่าและฝ่ายไทยขณะทำการรบกันอย่างท้าวหาญไม่
 กลัวตาย การอ่านเช่นนี้จะทำให้รู้สึกว่าได้เข้าไปร่วมอยู่ในสนามรบนั้นด้วย จิตใจของ
 ผู้อ่านก็เกิดความฮึกหาญตาม

เอมโอบอมฤตอัน	โองการ ทานฤ
ในอเนกคณะบริวาร	ทุกหน้า
บหมื่นประมาทรฐาน	พฤทธิภาพ เขาเฮย
ควรปู่คูลงน่า	หนึ่งนั้นบัณฑูร 2

การอ่านโคลงบทนี้ควรใช้สำเนียงอ่อนโยน เพื่อให้สอดคล้องกับใจความที่
 กล่าวถึงพระวอจางอัน อ่อนน้อมและกิริยาอ่อนโยนของสมเด็จพระนเรศวรซึ่งควรแก่การ
 ชื่นชม

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 104.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 157.

การอ่านอย่าง เข้าถึงอารมณ์และรสของ เรื่องจะทำให้ผู้อ่านอ่าน เรื่องได้
อย่างสนุกสนานและไม่เบื่อ เพราะมีความรู้สึกราวกับว่าได้เข้าไปอยู่ใน เหตุการณ์ตอน
ต่าง ๆ ของ เรื่องด้วย ดังนั้น เมื่อตัวละคร โกรธก็โกรธด้วย โศกก็โศกด้วย หรือ
กล้าหาญก็กล้าหาญก็กล้าตามไปด้วย ฯลฯ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย